

»V oplatce jsi všecek tajně« | Podoby eucharistického Krista ve vizuální kultuře

ZÁPADOČESKÁ GALERIE V PLZNI | VÝSTAVNÍ SÍŇ „13“

20. 10. 2017 – 4. 2. 2018

VERNISÁŽ: 19. 10. 2017 | 17.00 hodin

AUTOŘI VÝSTAVY | Michaela Ottová, Libor Šturc, Helena Zápalková
ODBORNÝ GARANT VÝSTAVY | Aleš Mudra
SPOLUPRÁCE | Petr Jindra, Olga Kotková, Jan Royt
KURÁTOR VÝSTAVY | Petr Jindra
GRAFICKÝ DESIGN | Vladimír Vaca, Dragon print, s. r. o.
RESTAUROVÁNÍ A PŘÍPRAVA EXPONÁTŮ | Veronika Wanková, Ondřej Žák
INSTALACE | Jan Jirka, Jaroslav Pašek, Miroslav Tázler

PLZEŇ, 19. 10. 2017 – Pokud si myslíte, že vás staré umění nemůže překvapit, výstava „V oplatce jsi všecek tajně“ v Západočeské galerii v Plzni vás vyvede z omylu. Objevíte například téměř zapomenuté velikonoční rituály, kdy se v kostelích používala socha Krista s pohyblivými pažemi obřadně snímaná z kříže a ukládána do hrobu. Při velikonoční vigílii pak kněz postavil na oltář sochu Vzkříšeného Krista, která zde zůstala po čtyřicet dní, aby pak při liturgické inscenaci Ježíšova nanebevstoupení zavěšená na laně putovala vzhůru do klenby kostela, kde zmizela lidským očím v dutém svorníku.

Na výstavě ve výstavní síni „13“ však nejsou jen zajímavosti. Je to reprezentativní expozice představující eucharistii – jednu ze základních součástí křesťanského kultu, při které se připomíná Poslední večeře Ježíše Krista přijímáním vína a chleba a vzdávají se díky za spasení. Výstavu uvozují slova veršované modlitby, zaznamenané kolem roku 1300 v breviáři svatojiřské abatyše Kunhuty, dcery Přemysla Otakara II., která je oslavou mysteria eucharistie, svátostné přítomnosti Spasitele v proměněné „oplatce“. Díky výjimečnému postavení v křesťanském životě byla a je eucharistie bohatou inspirací pro výtvarné umění.

Mezi více než padesáti exponáty na první pohled zaujme rozměrný, téměř tři metry dlouhý obraz Poslední večeře, který je částí nedochovaného monumentálního oltáře z kostela sv. Jakuba v Kutné Hoře. Spatřit lze ovšem nejen díla malířská a sochařská, ale i vzácné práce uměleckého řemesla – zejména liturgické nádoby z drahých kovů, jako jsou kalichy, ciboria a monstrance. „Způsob ukládání nejsvětější svátosti na oltáři v době baroka ilustruje drahocenný, želvovinou obložený tabernákl (svatostánek) se slonovinovým korpusem Ukřížovaného Krista. Toto exkluzivní dílo bylo vytvořeno pro opata někdejšího cisterciáckého kláštera v Plasích pravděpodobně podle návrhu slavného českého barokního architekta italského původu, Jana Blažeje Santiniho-Aichela, mj. autora poutního kostela Svatého Jana Nepomuckého na Zelené hoře – památky UNESCO,“ říká Helena Zápalková.

Těžiště výstavy spočívá v exponátech z období pozdního středověku, expozici však doplňují další vybraná díla z barokní doby a rovněž z 20. století. Právě v českém umění minulého století toto téma pozoruhodně silně rezonovalo. Dokládají to práce například Františka Bílka, Jana Zrzavého, Bohuslava Reynka, Vojmíra Vokolka a Ivana Sobotky.

Součástí expozice je rovněž dokument současného uměleckého díla. Jedná se o audiovizuální instalaci *R.E.D* a *Vodopád* vytvořenou Pavlem Mrkusem (autor vystavoval na prestižních místech, jako jsou Benátské bienále, Centre Georges Pompidou v Paříži nebo Chelsea Art Museum v New Yorku) pro premiéru výstavy v Muzeu umění Olomouc přímo na míru prostor křížové chodby Arcidiecézního muzea, kde byla výstava instalována. Zápalková připomíná, že „autor vystavoval na prestižních místech, jako jsou Benátské bienále, Centre Georges Pompidou v Paříži nebo Chelsea Art Museum v New Yorku“.

Výstava je rozdělena do čtyř tematických okruhů (při adaptaci výstavy na prostory výstavní síně „13“ bylo nutno první dva okruhy spojit, nacházejí se v prostoru mázhauzu):

I. Mše. Mše, tedy rituál, při němž podle ustanovení Ježíše mají lidé na jeho památku jíst chléb, který je jeho tělem, a pít víno, které je jeho krví. Vedle zobrazení poslední večeře Páně zahrnuje díla s typologickými náměty, s námětem eucharistického stolu i drahocenné liturgické náčiní k vysluhování mešní oběti a k ukládání a prezentace eucharistie (kalichy, ciboria, pyxidy, monstrance).

II. Eucharistické alegorie a zázraky. Eucharistické alegorie představují jeden ze způsobů, jak názorně představit oficiální učení církve. Víru ve skutečnou přítomnost Krista v eucharistii posilovalo šíření legend o eucharistických zázracích.

III. Příběh Kristových pašijí. Vedle jednotlivých pašijových zastavení, připomíná tento oddíl také poutě do Sváté země a předměty s nimi spojené (relikviáře a růžence se dřevem sv. Kříže, modely kaple Božího hrobu).

IV. Kristovo tělo ve výtvarném umění. Díla s námětem vtělení a oběti Krista (Madona s dítětem, Olivová hora, Ukřižování, Oplakávání, Pieta, Kristus v hrobě, Bolestný Kristus, ale také Zmrtvýchvstalý Kristus).

Projekt, na němž se odborně podíleli i badatelé z Ústavu pro dějiny umění FF UK a Národního památkového ústavu, je výsledkem spolupráce tří institucí: **Muzea umění Olomouc, Královské kanonie premonstrátů na Strahově** a Západočeské galerie v Plzni.

Výstava se uskutečnila nejprve v Arcidiecézním muzeu Muzea umění Olomouc (23. 3. – 10. 9. 2017) a po uvedení v Západočeské galerii se přesune do Strahovského kláštera (15. 3. – 20. 5. 2018).

Na vernisáži výstavy promluví vedle hlavní autorky výstavy PhDr. Heleny Zápalkové, Ph.D. také Jeho Excelence mons. František Radkovský, emeritní biskup plzeňský, a to na téma kulturotvorného významu křesťanské spirituality.

DOPROVODNÝ PROGRAM

Komentované prohlídky (začátky v 17 hodin)

- 2. 11. 2017 – Petr Jindra (Západočeská galerie v Plzni)
- 20. 12. 2017 – Aleš Mudra (Národní památkový ústav)
- 24. 1. 2018 – Aleš Mudra (Národní památkový ústav)
- 30. 1. 2018 – Helena Zápalková (Muzeum umění Olomouc)

Přednášky k výstavě (začátky v 17 hodin)

- 9. 1. 2018 – **Christologický cyklus ve Starém Plzenci v souvislostech eucharistického prostoru**
Petr Jindra (Západočeská galerie v Plzni)
- 17. 1. 2018 – **Co daly české země světu v oblasti kultu Božího těla**
Aleš Mudra (Národní památkový ústav)

Edukační programy

Rezervace animačních pořadů pro školní a jiné skupiny: rezabkova@zpc-galerie.cz, tel. 377 908 536.

Kompletní doprovodný program k výstavě naleznete na webových stránkách galerie www.zpc-galerie.cz a v měsíčních přehledech.

KONTAKT PRO MÉDIA:

Eva Reitspiesová, Public Relations ZČG, tel. 731 474 266, reitspiesova@zpc-galerie.cz